

SZERKESZTŐSÉG

Éjféli telefon

KIADÓHIVATAL

Str. Baro

ELOFIZETÉSI

Egész évre

felévre

Negyedévre

Egy hóra . . . . . 110 „

X évfolyam ♦ 87. szám

1929 Április 16 Kedd

• 5689 év Niszán 6 •

Ara 5 lef

Dr. Ramaseter Róbert
I. Disztér 2. IIe. 8.

KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.

Str. Reg. Maria No. 36. Tel. 4-13

és a

LLOYD EXPRESS

Str. Geln No. 20. Telefon 14-55

hirdetési irodák vesznek fel.

Az elsőrendűek és a „másodrendűek“

— Szélgjegyzet a leszerelési konferenciához —

Korszakunk legmulatságosabb paradoxonja ismét aktuális lett: a mai nappal kezdetét vette a leszerelési előkészítő konferencia. Tíz év óta mindig csak előkészítik, tíz év óta mindig csak beszélnek róla, de a valóságban a leszerelésnek pont az ellenkezője történik. Az az csak bizonyos hatalmakra vonatkozik, amely áll ez így, mert a neomilitarizmus időszakában, mely a békeszerződésekkel vette kezdetét, — e tekintetben is két részre oszlott Európa: olyan államokra, amelyek korlátlanul fegyverkezhetnek és olyanokra, amelyek egyáltalán nem fegyverkezhetnek.

A kisebbségi kérdés mellett ez ma Európának második nagy kiáltó igazságtalansága. Amiként az utódállamokban a kisebbségeket degradálták másodrendű állampolgárokká, akként a legyőzött államokból a fegyverkezés terén csináltak másodrendű államokat. Amit szabad a győzőnek, nem szabad a legyőzöttnak: ebben a lapidaris mondásban sűrűsítjük össze a békeszerződések után a „demokrácia“ és „haladás“ alapelveit, amelyek kíméletlen megcsufolásai azoknak az állítólagos eszményeknek, amelyeknek nevében a világháborúban jónéhány millió katonát bujtattak idő előtt a föld alá.

Ennek a keserű valóságnak ma egyetlen fény sugarára az a bátorság, sőt elszántság, amellyel Németország száll síkra a kisebbségi elnyomás és a másodrendű állampolgári ellen. A Népszövetség márciusi ülésén Stresemann volt az, aki tíz év után először merete a nyilvánosság fóruma elé cipelni a kisebbségi kérdés sebeit és fekélyeit s a ma megnyílt leszerelési konferencián szintén Németország megbízottja fog arra a szörnyű ellentmondásra rámutatni, mely a győző államok leszerelését hangoztató hipokrizisa és a fegyverkezés lehetőségétől megfosztott másodrendű államok tényleges helyzete között húzódik meg.

A modern történelemszemlélet tanúságai szerint a szabadságmozgalmak mindig az elnyomott népek s az elnyomott osztályok köréből indulnak ki. S ez teszi érthetővé azt a kétségtelenül történelmileg is érdekes jelenséget, hogy a tíz év előtt még szélsőséges imperialista Németország ma az antimilitarizmus és az antijmparalizmus szószólója lett Európában s még ugyanevezett legreakciósabb körei is az antikapitalista Oroszországgal kacérkodnak, azzal az Oroszországgal, mely a nyugati kapitalizmus elleni harcában épugy apejlál az osztályhelyzetükben, mint a népiségükben elnyomottakra.

Bismarcktól Stresemannig évtizedekben kifejezve nagyon rövid idő telt el. S a modern haladás, a meggyorsult történelmi dinamika valóságára misem vet nagyobb fényt, mint az a körülmény, hogy a mai Németország, éppen gazdasági és politikai helyzeténél fogva, pont az ellenkezőjét kénytelen cselekedni annak, amit Bismarck idején cselekedett. Az akkori Németország gazdasági és politikai helyzete egy veszedelmes mili-

tarista expanziót termelt ki magából; a mai Németország azonban csakis abban az esetben érheti el stabilitását és fejlődés-képességét, ha körülötte megszűnnek a nyugati kapitalizmus expanzív gazdasági és gyarmatosító törekvései, amelyeknek mindig természetes kifejezői a megállást nem tűrő fegyverkezés, a katonai szellem erősödése s a piacoknak, illetőleg a gazdasági hegemoniának elnyomás által való biztosítása.

Az tehát, hogy ma Németország ugy a kisebbségi kérdésben mint a leszerelés kérdésében intranzigens és bátor álláspontra helyezkedik, nem véletlen és legkevésbé nélkülözi a természetes okokat. Ma Németországban a nagyipari érdekeltségek, a nagybirtokos és nagytőkés osztályok épugy kizsákmányoltaknak érzik magukat, mit a szegény néposztályok s a legvéresebb igaz-

ságtalanságnak tudják be azoknak a horribilis jóvátételi terheknek viselését, amelyek a fejlődésében szédületes iramú német nagyipar kialakulását meggátolják, alányomják az általános életstandardot, drágaságot idéznek elő s a nagyipari államokban anélkül is elkerülhetetlen osztályellentéteket még jobban kiélezik.

Kétségtelen azonban, hogy a nyugati hatalmasságok kíméletlen politikája nemcsak romboló, hanem fejlesztő hatású is van a német viszonyokra. A szociális fejlődés terén ma Németország vezet, amelynek még polgári pártjai is szaturálva vannak a szociálpolitika és a társadalmi egyensúly létrehozásának és kifejlesztésének vágyától s ma Németországot minden más európai állam előtt a munka és a haladás államává fejlesztik.

Ezek a gazdasági és politikai tények magyarázzák azt a lélektani állapotot, mely ma Németországot s annak vezetőit, álljanak azok akár a jobb, akár a szélsőbaloldalon, a nyugati militarizmus és a kisebbségi elnyomás elleni

harcra tüzelik. Ma Németország inkább mint valaha, az európai szellemiség, haladás és a minden rendű és rangú elnyomás elleni küzdelmek hazája lett, ami közelmúltját véve tekintetbe kétségtelenül érdekes, sőt megragadó jelenség. Persze, mindezt leginkább azok nem veszik észre, akiknek legjobban kellene észrevenniük: az új, a modern elnyomók: Franciaország, Anglia és Amerika levitézett politikusai. Ők még mindig Bismarck Németországot szeretnék látni a mai Németországban, hogy ezzel saját elnyomói hajlandóságukat leplezzék, illetőleg igazolják. A nyugati elnyomók államférfiai ma tudatos struccpolitikát visznek akkor, amikor nem látják, illetőleg nem akarják látni, hogy Bismarck Németországa nincs több, ellenben ők vették át Bismarck örökét, annak minden balasztjával és veszedelmével. De amint Bismarck államkonceptója vitte az összeomlásba Németországot, akként fog összeomolni az új elnyomók bismarckizmusa is, a legelső történelmi fordulatnál. — (s. 1.)

A német kormány véglegesen megtagadta Trotskijnak a beutazási engedélyt

Berlin, április 15. Mint a „B. Z. am Mittag“ jelenté, a birodalmi kormány Trotskijnak a németországi tartózkodási engedély iránti kérvényét végleg visszautasította. Avolt népbiztosnak meghatározott időtartamra sem adnak beutazási engedélyt és így gyógykezelés céljából sem keresheti fel valamelyik német fürdőhelyet. A birodalmi kormány Trotskij határozatáról már értesítette. A német birodalmi kormány határozata megletésszerűen hat, miután az ügy feletti döntés már több hete húzódik. A visszautasító határozat politikai körök-

ben még élénk megtaggyalás alá fog kerülni, miután meglepetésszerűleg nem a olgári pártok miniszterei, hanem éppen Müller birodalmi kancellár és Hilferding miniszter, akik mindketten szociáldemokraták, a leghatározabban Trotskijnak Németországba való beutazása ellen foglaltak állást.

Berlin, április 15. A „Tempo“ című berlini estilap jelenti, hogy a német birodalmi kormány Trotskijnak Németországba való beutazását politikai okokból tagadta meg, még pedig azért, mert annak

idején, amikor az orosz kormány Trotskij el akarta távolítani Oroszországból, kérdést intézett a német kormányhoz arra nézve, vajjon Trotskij hajlandó lenne átvenni a német kormány akkoriban a német-orosz viszony rosszasabodásától tartott Trotskij esetleges átvétele esetében és nemmel felelt az orosz kormány megkeresésére. A német kormány most azon álláspontra helyezkedett, hogy amit annakidején az orosz kormánynak megtagadott, most nem teljesítheti Trotskijnak.

A szovjet delegátusai botrányt akarnak provokálni a ma megnyílt leszerelési előértekezleten

A tengeri leszerelési konferencia az angol választások után nyílik meg. A „Journal de Geneve“ és a „Morning Telegraph“ cikkei

Genf, április 15. A leszerelési előértekezlet ülését ma délelőtt megnyitották. Az első plenáris ülésen az amerikai és az angol delegátusok szólaltak fel.

A „Le Journal de Geneve“ a konferenciával foglalkozó cikkében kiemeli, hogy plenáris ülésben egyetlen delegátus sem fog előállani konkrét javaslatokkal, de ugyanekkor megállapítja, hogy a magánmegbeszélések ezen a konferencián döntő jelentőségük lesz. Beavatott helyről származó információ alapján a lap azt írja, hogy ilyen magánmegbeszélések rendén Amerika javaslatot fog tenni Angliának és Japánnak a tengeri leszerelés előkészítésére s nincs kizárva, hogy a meginduló tárgyalásokba be fogják vonni Francia- és Olaszországot is. A lap a tengeri leszerelési konferencia megkezdésének időpontját az angol választások lezajlása utáni időre teszi.

Newyork, április 15. A „Morning Telegraph“ a Genfben megkezdődő leszerelési előértekezlettel kapcsolatos cikkében rámutat arra, hogy a leszerelés ügyével való foglalkozás időszerűbb és sürgősebb most, mint valaha is lehetett volna. Európa — írja a lap — hallatlanul fegyverkezik s ez magában rejtő jövő háboruk magvát. Az európai országok mindenike sokszorosan többet költ hadügyi kiadásainak fedezésére, mint a háború előtt. Elérkezett az ideje, hogy a leszerelés most már komolyan foglalkozzanak,

mert a fegyverkezés jelenlegi mérvé és annak esetleges további fokozása sokkal nagyobb fenyegetője a világbékének, mint a negyedik rend kormányzatörése, aminek Európa legtöbb országában nincs is meg a kellő talaja.

Páris, április 15. A lapok arról adnak hírt, hogy a szovjetunió küldöttsége a leszerelési előértekezleten botrányt akar provokálni. Erre az elhatározásra a szovjetdelegációt a szerintük offenzív jellegű román-lengyel katonai egyezmény indította.

URANIA
mozgó

Ma és holnap
utoljára

Hamar egy gyereket

nagyszerű
vigjáték.

Jön: HARRY PIEL

legújabb
filmje:

Éjféli autó

Vita a magyar parlamentben a fascista alkotmányról és az általános, titkos választójogról

Budapest, április 15. Bethlen miniszterelnök beszéde még mindig élénken foglalkoztatja a magyar politikai köröket és a képviselőház tegnapi ülésén, a közigazgatási reform vitája során több ellenzéki képviselő élesen támadta Bethlent az érdekképviseleti parlamentre vonatkozó terve miatt.

Elsőnek Gál Jenő képviselő tette szóvá az ügyet, aki többek közt a következőket mondotta:

— A miniszterelnök ur tegnapi kijelentése nyomán nagy vihar támadt, ami szociálmunkácsi tünet volt az ellenzék részéről, amely mindig megérzi, ha az alkotmány ellen készül valami. (Nyugtalanság az egységes-párton). És persze tiltakozik ellene. Még a kormányhoz legközelebb álló lap is, mint

a miniszterelnök legutóbbi gondolatát említette meg a tegnapi beszédet.

Ugyázták, a miniszterelnök megpróbált egy ballondesszét felengelni: vajjon lehetséges-e a centralizáló gondolatának kiépítése? Nem sikerült, ellenszegültünk.

Fábián Béla: Miért? Az egységespárt azt is megszavazná. A halálát is megszavazná. (Ellentmondások a jobboldalon).

Gál Jenő: Az önkormányzatnak a népet kell jelentenie. Emellett a konstrukció mellett azonban a súlypont a miniszteri rendeleteken fog nyugodni.

Fábián Béla felszólalásában megállapította, hogy Bethlen miniszterelnök meglepésszerűen elhangzott nagy beszédéből sokan azt a véleményt vonták le, hogy

ez a beszéd Magyarországon az olasz fascista alkotmány bevezetésének a bejelentése volt.

Ezzel szemben az ellenzék álláspontja az, hogy teljesen fölösleges Magyarországon a fascista alkotmányt bevezetni, mert hiszen ma is a fascizmus másik, nemesített formája van Magyarországon. Ez az ország semmiféle kísérleti politikát nem csinálhat a nagy világáramlatokkal szemben. Minden, ami Magyarországon történik, a demokratikus világfellegység ellen történik. A titkos választói jog igenis meg tudná gyógyítani az ország bajait, segítené a gazdasági politikán. Népellenes politikát csak a nyitnizavazásos Magyarországon lehet folytatni.

Titkos szavazás esetén kiderülne a választásokon, hogy Magyarország népének kilencven százaléka a Bethlen-rezsimet Magyarország jelenére és jövőjére átkos rezsimnek tartja.

(Nagy tiltakozás az egységespárton). A jövőben a vármegyei törvényhatóságokban egyetlen ellenzéki ember sem fog bejutni. A fascista alkotmány Olaszországban nem más, mint fehér mása a

vörös szovjetkormányzatnak. (Élénk tiltakozás az egységespárton és a keresztény-párton).

Rassay Károly volt a következő szónok, aki kijelentette, hogy ha meg is jelent a féléves nyilatkozat, amely igyekszik ellensúlyozni a miniszterelnök beszédének hatását, mégis általában

ugy tekintik beszédét, mint egy par-

lamentari reform bejelentését.

Hangsúlyozza Rassay, hogy Angliában és Franciaországban nincs virilizmus, nincs érdekképviselet, de van általános titkos választójog. (Taps a szocialistáknál). Azért kell a korrekívum a miniszterelnöknek, hogy az egész világ szemében kitűnjön a magyar nemzet politikai éretlensége. Ha az alkotmány hét-nyolcszáz év alatt sem tudott olyan nevelő hatást gyakorolni, hogy a nép még ma is éretlen politikailag akkor ezt az alkotmányt szét kell szakítani.

Rassay beszédét az ellenzék nagy tapsal fogadta.

Masaryk elnök az iskola és az élet egymáshoz való szoros kapcsolatáról

A köztársaság elnöke nyilatkozott a ké szülő csehszlovák iskolareformról, amelynek megteremtése a modern idők szükségessége

Praga, április 15. A holnapi „Prager Tageblatt” interjú közöl, amelyet dr. Richnosky, a „Prager Tageblatt” munkatársa a köztársaság elnökével folytatott. A köztársaság elnöke részletesen nyilatkozatot adott az iskolareformról, amelyben mindennek előtt a régi és az új iskolai rendszerek egyesítésének megvalósítását látja. Kiemelte a modern idők követelményeire való tekintettel az új nemzedék humanisztikus nevelésének szükségességét. Ezt kétféleképpen lehet elérni: először is, a régi tananyagot redukálni kell és olyannal kell pótolni, amelyre a régi iskolai rendszer még kevésbé gondolt. Különösen a latin és a görög oktatásban felfedni új rendszert kell bevezetni, hogy az ifjúság könnyebben és alaposabban ismerje meg az ősi kultúrát. A latin és a görög nyelv irodalmi tartalmát kell megfelelően a tanításban előbbrehozni, mintán annak nagy értéke van és mert a mi egész civilizációnknak az az alapja. Az iskolareformnak bizonyos értelemben a tanítás és a tanárság reformját is magában kell foglalnia. A modern iskola ne legyen a régi növénnyek meleggáza, amelyben csak bürokratákat természetnek, hanem igazi jel-

lemeket produkáljon az iskola. A reformnak nem szabad a nép- és a középiskoláknál megállania, hanem a főiskolák is magukban kell foglalnia. Itt is modern formájú szellem kialakulására van szükség, amely aztán megfelelően regenerálólag hasson. Ezután a köztársaság elnöke az iskola-klubok jelentőségére és a tanítóképzés fontosságára mutatott rá. Majd az idegen nyelvek tanításának szükségességét hangsúlyozta. Nálunk — mondotta Masaryk elnök — a cseheknek nemetül, a németeknek pedig csehül kell megtanulniok. Természetesen nem szabad összetéveszteni a reform terén az igazán újat és modernét a már letűnt divattal és végül hangsúlyozta a köztársasági elnök, hogy az iskolákban nemcsak praktikus és hasznosat kell tanítani. Fontos, hogy az ifjúság megtanuljon gondolkodni és elszántsá a tudományos rendszereket és a gondolkodásnak azt a módját, amely a praktikus életben a problémák hirtelen megszületésekor a megoldás utához vezet. Az ugynevezett élettel teli szívvel és teljes komolysággal kell megkezdni az iskola után. Az iskola csak egy előkészítés de kell, hogy az élettel állandó kontaktusban legyen.

A város próbavágást végeztetett a marhahus maximális árának objektív megállapítása érdekében

A próbavágás eredményeképpen felemelik a hus árát

Cluj-Kolozsvár, április 15. Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári mészárosok küldöttsége az elmúlt napokban megjelent a kolozsvári tanács előtt és bejelentette, hogy amennyiben a marhahus, valamint a sertéshus maximális árát nem emeli fel 6, illetve 10 lejre, úgy a mészárosok a vágást beszüntetik és a mészárszékeket bezárják. A mészárosok képviselői hangsúlyozták, hogy a jelenlegi árak mellett csak ráfizetéssel dolgozhatnak s amennyiben a város nem teljesíti kérésüket úgy a bukaresti mészárosok példáját követik és megkezdik a sztrájkot. A delegáció kérését azzal támasztotta alá, hogy az élőállat ára a kis kínálat következtében, — amely ilyen-

kor tavasszal, amikor a gazdáknak szükségük van a marhaállományra, rendszeren be szokot következni, — oly magasra szökött, hogy a jelenlegi maximális husárak mellett lehetetlen vásárlásokba becsátkozni.

A tanács a delegációtól gondolkodási időt kért mielőtt beszerzte az összes nagyobb romár centrumokban évenyben lévő maximális árak listáját, amelyeknek összehasonlítása után kitűnt, hogy az egész országban Kolozsváron legmagasabbak a maximális árak. A mészárosokat ez a válasz nem elégitette ki és kérték a tanácsot találja meg a módját, hogy maga győződjék meg arról, hogy a jelenlegi élőállat árak mel-

Detail puhafüzlet keres

önállóan dolgozni tudó, agilis

tisztviselőt

Három hazai nyelv ismerete megkíváratik. Ajánlatokat „Tartós egzisztencia” jelgés a kiadványtál továbbít.

lett lehetetlen az érvényben lévő maximális husárak fentartása. Azt javasolták, hogy a tanács végezzen egy próbavágást és az így kapott áraknak alávetik magukat.

A város méltányosnak találta a mészárosoknak a propezióját, mire az elmult szombaton a város bizottságát küldött ki a torzai marhavásárra. A bizottság hosszas keresés után — tekintve, hogy a vásáron valóban csekély volt a kínálat és nagy volt a kereslet, — talált két vágásra alkalmas marhát. Ma délután a kolozsvári vágóhidon a szabályoknak megfelelően levágták a két marhát, a felesleges részeket eltávolították, majd kiszámították, hogy a próbavágásból eredő hus bruttó ára, különként 34 lejbe kerül, amelyhez a mészárosoknak még jogában áll hozzáadni az őket megillető kereskedelmi nyereséget.

Tekintve, hogy a marhás ára ezidáig 30 és 32 lejben volt megállapítva különként, a kolozsvári mészárosok nem a legjobb üzleteket csinálhatták s a tanács ma délutáni ülésén ezért minden valószínűség szerint jénnyegesen emelni fogja a marhahus maximális árát. Hasonló a helyzet a sertéshusnál is, amelynek maximális árát szintén fel fogják emelni.

Tizenegy várost pusztított el az amerikai tornádó

Az arkanzaszi orkánok 66 halálos áldozata van

Newyork, április 15. Az arkanzaszi orkán méreteiről és pusztításairól még bővebb jelentések érkeznek. Az orkán hatottainak a száma eddig hatvanhat, kétszázra becsülik a súlyos sebesültek számát és több ezer ember vált hajléktalanná. A vihar tizenegy nagyobb város fölött vonult el és mind a tizenegy város nagy részét romokban hever.

A forgószél a déli órákban keletkezett, amikor az emberek ebédelni ültek. A tornádó kiinduló pontja az Arkanzasz északi részében fekvő Guyon városa volt, amely teljesen elpusztult. Innen a szélvihar délnyugati irányt vett, majd Swifton város mellett, ahol egy magas hegyléc állta útját, északra kanyarodott és így Swifton város szenvedte a legnagyobb kárt, mert a forgószél kétszer is áthaladt a város fölött. Magában ebben a városban 24 a hajlottak száma. A városban egész accasorok hevernek romokban és a könnyebb házakat kártyavárként emelte az orkán a levegőbe.

A Missouri—Pacifíc vonal egyik vonatja izgalmas versenyt futott a tornádóval és épen, hogy meg tudott menekülni a pusztulástól. A mozdonyvezető idejében észrevette a tornádó rohanását és több kiesavart fákát látott a levegőben repülni, mire pillanatok alatt beveten mérföldre fokozta a vonat sebességét és így sikerült elmenekülnie a tornádó dől

3 darab nagy fürdő lyukas szappan
1 darab NOSEDA-tartóval
100 lei
minden szaktüzle-ben.

Butorárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemi munkáinkat foglalkoztathassuk, ha tehát

első és jó butort

Büsenderfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,

akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár Rt.

hatalmas raktárát. Hiteltépes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

SELECT-MOZGÓ

Ivan Mosjoukine

a közönség kedvence ismét megjelenik legújabb filmjében:

A CÁR ADJUTÁNSA

izgalmas dráma az utolsó cárok idejéből. — A másik főszerepben:

CARMEN BONI

a legegységesebb művésznő.

Monopol Slágerfilm.

Tavaszi ruhák festése, tisztítása megkezdődött Czinknél Cluj.

A Franck-kávé és a Beck-kávé harca döntötte el a szatmári besz-din ítéletét

A beszercei és a nagykarolyi rabbi paktumot kötöttek a hechsere

(Satumare-Szatmár, április 15. Az Új Kelet tud.) Nemcsak Szatmár, de egész Erdély ortodox zsidósága még mindig a szatmári besz-din megdöbbentő ítéletének hatása alatt áll. A szatmári zsidók, akiket az ítélet közvetlenül érint, mélységes elkeseredéssel fogadták az eseményeket. Ez az elkeseredés azonban ma már felháborodássá változott, amikor kapták, hogy a szatmári besz-din ítélete mögött egy egészen különös üzleti hare húzódik meg. Szatmáron ma már szelvényben-hosszabban beszél mindenki, hogy a besz-din ismeretes ítéletét alapjában véve két pótkávégárnyék konkurenciája döntötte el.

Néhány hónappal ezelőtt az érmihályfalvai Beck Testvérek, a Beck kávégyár tulajdonosai, hosszabb szünetelés után új ből hozzákézdtek a pótkávég gyártásához. Hogy a kávéjuknak nagyobb keendősege legyen, hechsere kértek Teitelbaum Joél nagykarolyi főrabbitól. A nagykarolyi főrabbi kiadta a hechsere, amelyben még külön is felhívta a zsidóság figyelmét arra, hogy minden más pótkávégval szemben Beck-kávét vásároljanak, mert ez az egyedül megbízható kóser kávé.

Mindaddig, míg Teitelbaum Joél a hechsere ki nem adta, a kassai Franck-gyár, illetőleg annak brassói fiókgyára uralta monopolisztikusan a zsidó piacot. A Franck-kávénak a hechserejét Ullmann Salamon főrabbi, a beszercei iroda elnöke adta ki, aki a gyár, illetőleg a kávé megvásárlásáért, Spitz Majert nevezte ki. Ez a foglalkozás elég jól jövedelmezett a családnak.

az elmúlt évben Spitz Majer mintegy egymillió lejt vett fel a gyártól jutalékképpen.

Nemcsak a Franck-gyárnak, de a beszercei főrabbi családjának is kellemetlen volt a nagykarolyi hechsere.

Amikor pedig a Franck-gyár udvarias, bár határozott formában tudomására hozta a beszercei rabbinak, hogy az esetben ha a Franck-kávét elveszti a hechsere-monopóliumot Erdélyben, a köztölti fennálló szerződés hatályát fogja veszteni,

a beszercei főrabbi elhatározta, hogy megpróbálja rávenni a nagykarolyi főrabbit a Beck-fele hechsere visszavonására.

A tárgyalásokat az ügyben legjobban érdeklő Spitz Majer vezette személyesen. Ilyen előzmények után ült össze a szat-

mári besz-din, majd a nagyváradi Tomché Jesiva konferencia. A konferencia alatt a beszercei rabbi veje személyesen szóvá tette Teitelbaum Joél előtt a Beck-kávé hechserejének ügyét. A karolyi rabbi már Nagyváradon hajlandónak mutatkozott bizonyos ellenszolgáltatás fejében a Beck-kávé hechserejét visszavonni. Ennek az ellenszolgáltatásnak az első részét még a helyszínen megkapta, amikor Spitz Majer segédkezett nyújtott a Tomché Jesiva akció szétrobbantására.

Amikor Szatmáron a besz-din újra összeül, Spitz Majer Nagykarolyba utazott s háromnapos tárgyalás után megkötötte Teitelbaum Joállal a paktumot.

E paktum szerint a nagykarolyi főrabbi visszavonja, illetőleg hatályon kívül helyezi Beck-kávénak kiadott hechserejét, ezzel szemben a beszercei iroda kötelezte magát arra, hogy minden tekintélyt latba vetve oda fog hatni, hogy a Szatmáron ülésező

besz-din, amely tudvalevőleg a beszercei iroda kreaturája, Teitelbaum Joél javára hozza meg ítéletét.

A nagykarolyi rabbi nyomban magához hivatva érmihályfalváról a Beck Testvéreket és közölte velük a fordulatot. Visszavette tőlük a hónapokkal ezelőtt kiadott hechsere, amely a Franck-kávégval szemben a Beck-kávét deklarálta egyedül megbízhatónak és kijelentette Beckéknek, hogy a kiadott hechsere hatályát veszítette a már elkészült és raktáron lévő árura nézve is. Csupán egy kis irást adott Beckéknek, amelyben annyit ír, hogy ha a Beck nem is az egyedül megbízható kóser kávé, mégis kívánatosnak tartja, hogy Beckék is támogassa a zsidóságot. Ezzel szemben külön hechserejével megerősítette a beszercei rabbi Franck-kávé hechserejét.

Spitz Majer, akinek a peszach előtti nagy Franck-kávégkonzum kilátásaira

Egyre nagyobb tért hódít az antiszemitizmus Szovjetoroszországban

Nyílt gyűléseken lázitanak a zsidó munkások ellen. A zsidó kommunista újság nem védi a zsidó munkásokat

Berlin, április 15. A Berlinbe érkező moszkvai lapok egyre sürűbben számolnak be azokról az atrocitásokról, amiket orosz munkások követnek el rendszeresen zsidók ellen. Valamikor a cári Oroszországban kerületeket jelöltek meg a zsidók letelepedésére, ahol zsidó tömegek ellen lehetett uszítani a csőcseléket, valahányszor a cári politika kellemetlen helyzetbe jutott és az orosz tömegek felháborodását le kellett vezetni. Ugylát-szik most is a zsidók azok, akiknek hátán az új rendszer irányítói és hatalmasai kellemetlen helyzetükből kimenekülnek.

A proletáriátusnak ma privilégizált helyzete van és a proletárok gyűlölete az utolsó években már nem a burzsoázia ellen irányul, amely halódik Oroszországban, hanem a zsidók ellen. A polgárság közül természetesen a zsidó polgárok szenvednek a legtöbbet, mert őket még azokba az ipari pozíciókba sem engedik, mint az orosz burzsoáziát. Ma már kétségtelen, hogy a „Fekete százak” csoport, amely azelőtt az antiszemita hadjáratokat intézte, bent van a harmadik internacionáléban, ahol antiszemita mentalitásuk erősen tért hódít. A szovjet újságai ma már külön rovatot vezettek be azoknak a pogromjelenségeknek a regisztrálására, amik napról-napra előfordulnak Szovjetoroszország területén.

A szovjethatóságok látszólag a legenergikusabban küzdenek az újfajta antiszemitizmus ellen, azonban sem rendőrségi, sem bírósági intézkedések nem tudták feltartani különösen az állami üzemekben és vállalkozásoknál az egyre erősebben fellépő antiszemitizmust.

Ujabbán Schlüsselburgban, Minskben, Stalingradban, Vitebskben, Bobrojskban és mindenfelé az állami szénbányákban ismétlődtek meg az antiszemitaüldözések. Figyelemreméltó dolog, hogy a zsidó munkások, amikor az egyes iparágak átcsoportosításáról vot szó, épen a legnehezebb mesterséget, a bányászat vállalkozás magukra, nyilván azért, nehogy azt mondják róluk, hogy fázanak a súlyosabb foglalkozásoktól. Tömegesen irakoztak fel a bányász kiképzésre és a bányá-

felügyelők jelentései szerint a leghasznosabb és leglelkiesmeretesebb bányászok épen ezek a zsidók. Mégis megtörtént az egyik üzemben, hogy a bányászok egyik bizalmi férfia, aki egyébként a bolsevik párt funkcionáriusa a munkások gyűlésén a következőket jelentette ki:

— Én természetesen alávetem magamat a párt határozatainak abban a mértékben, ahogy arra el vagyok kötelezve. De nem rejtetem magamba az érzelmeimet és azt mondom, gyűlölöm a zsidókat és hamis dolognak tartom, hogy a kommunista párt megtiltotta a zsidógyű-

letet. — Ilyen és ehhez hasonló beszédek más üzemekben is tartottak. Némely helyen azt vetették a zsidók szemére, hogy ők azok, akik bizonytalanná teszik a forradalmi vívmányait, régi ideológiáikban élnek és megint szerencsének kereskedni.

De ennél is szomorúbb jelenség, hogy a zsidó kommunisták lapja ahelyett, hogy küzdene az antiszemitizmus ellen, megrágalmazza a zsidó munkásokat és azt írja, hogy ellenforradalmi magatartásuk miatt joggal zudítják magukra az orosz munkások gyűlöletét.

Nagyarányu készülődések a Budapesti Nemzetközi Vásárra

Ujjáépítették az ipárcsarnokot. Tetemesen kibővült a kiállítás területe. Nagy utazási és vizumkedvezmények

Budapestről jelenti tudósítónk: Ebben az évben május 4-től 13-ig tartják meg a Budapesti Nemzetközi Vásárt, amelyre már hónapok óta készülődnek. Az ezidei vásárra annyi eladó-kiállító jelentkezett a világ minden tájáról, hogy azokat a helyek, ahol az előző évek vásárait rendezték, most már nem tudják befogadni a kiállítók hatalmasra nőtt tömegeit. Elsősorban tehát ez az oka annak, hogy a vásár rendezősége kénytelen a városi Iparcsarnokot a vásár céljainak megfelelően teljesen ujjáépíteni, kénytelen a kiállítás területét tetemesen megnagyobbitani s a megnagyobbitott területeken szebbnél-szebb kiállítási csarnokokból egész új uccasorokat építeni. Ezek a rengeteg költséggel járó építkezések már a befejezésükhöz közelednek s május 4-re olyan nemzetközi kiállítás fogja várni a Budapestre látogató közönséget, amely nemcsak méreteiben, de részleteiben is messze felül fogja múlni az eddigi budapesti tavaszi vásárokat.

Az ezidei kiállítás a vásár nemzetközi jelentőségén felül párcsarnokul tanulságos is lesz s különösen sok tanulságot fog

nyújtani a gyáripárosok és nagykereskedőkön kívül a kiskereskedőknek és kézműiparosoknak is, akik szakmájuknak és iparuknak minden újdonságaival s ezeknek az újdonságoknak készítői módjaival is meg tudnak majd ismerkedni.

Hogy pedig mindenki megtekinthesse ezt a páratlanul nagyszabású kiállítást, az összes magyar vasutak és hajózási vállalatok feláron való utazásra szóló kedvezményt engedélyeztek a vásár látogatói részére, akik a vásárigazolvány felmutatása ellenében ezenfelül a CFR vonalain is a visszautazásra érvényes 50 százalékos utazási kedvezményben, valamint azon előnyben részesülnek, hogy a magyar határt előzetes vizumváltás nélkül léphetik át. A magyar vizumot a látogatók utólag szerzik be a vásár területén, az eredeti vizumdíj egyharmad árának lefizetés ellenében.

... minden várakozást kielégít a Lantos Magazin vasárnap megjelent 2-ik száma. Kérjen prospektust az Új Kelet könyvosztályától. Kvár. Minden éves elő-

Kereskedők!

Buszvitra porcellánárakat, fayenceárakat, üvegárakat, demijonokat,

nyári saisonra

uborkás és bolított üvegeket, csiszolt és préselt üvegárakat

kartellenkívüli

árakban

szállítunk. Kérjük utazónkat bevárni

Pratij Komlós Testvérek

Üveg, porcellán és táblalüveg gyári

faktára. — Oradea (Nagyvárad),

Strada N. Jorga 13. szám.

Sztojkal ásványvíz

A legjobb gyógy-, bor- és asztali víz. — Kérje mindenütt. Megrendelhető: Follák Károly Targul-Lapusului, jud. Someş.

Nagy sikerrel zajlott le a vasárnapi cionista miting

(Cluj-Kolozsvár, április 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szépszámu közönség előtt folyt le vasárnap délelőtt az Uránia-mozgóban az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári csoportjának mitingje. A gyűlést dr. Weisz Jenő alelnök nyitotta meg annak a felvilágosító és eszmehirdető tevékenységnek a méltatásával, amelyet a cionisták kifejtettek és amelyre ma az eddigénél is fokozottabb szükség van.

A miting első szónoka dr. Fenichel József országos sékelbiztos, a jogvédő iroda vezetője volt. Világos és megkapó beszédében ismertette azt a nagy dilemmát, amely előtt a cionizmus áll a Jewish Agency kérdésben. Oriási felelősség hárul azokra, akik az első sorokban vannak és épen mert Palesztina újjáépítésének sorsáról van szó, ezt a felelősséget a cionista tömegeknek is részben át kell vállalniuk. Olyan nagy és fontos ez a munka, amelyből mindenkinek ki kell vennie a részét, még pedig úgy, hogy nem elégszik meg azzal, hogy a saját és hozzátartozóinak sékelét megváltja, hanem igyekszik másokat is behozni a szervezetbe a sékel megváltása révén.

Nagy érdeklődést váltott ki Glück mizrachista szónok beszéde, amelyben a zsidóság ortodox rétegeinek igazi hivatásáról beszélt.

Dr. Marton Ernő az erdélyi zsidó hitközségek és az erdélyi zsidó közélet súlyos válságáról tartott hosszabb előadást.

Hamburg József dr. a sékel nagy történelmi jelentőségét fejtegette. Ennek az évezredek intézménynek különös fényt ad az a szimbólum, hogy a zsidóság csak akkor fizetett sékelt, amikor állami életet élt és ennek megszűnése után senki sem kérte az együvértartozásnak azt a pénzbeli kifejezését, amíg az új zsidó állam megteremtésére irányuló mozgalom, a cionizmus meg nem indult. A sékel tehát összekötő kapocs a zsidó múlt és a zsidó jövő között, amelyre ez a múlt kihat.

Ezután Péterffy Endre a Jewish Agency-kérdés lényegét ismertette. Arról van szó, hogy Palesztina csak egyszerű zsidó települési hely legyen, ahol épüget lehetünk téve zaklatásnak, üldözésnek, sőt pogromoknak is, vagy pedig a szó igaz értelmében Erec Jisráél, ahol a magunk urai lehetünk és biztonságban, boldogulásban élhetünk. Ezt a kérdést dönti el most a sékel.

Klein Eljáhu rabbi a vallásos zsidóság kötelességeiről beszélt. A zsidó tömegeknek emancipálódnok kell minden olyan befolyás alól, amely szent jelszavak alatt a maga önző kis aspirációját igyekszik akár hatalmi tényekkel is megvalósítani. A zsidóság ne hagyja, hogy hangos műproblémák felkavarásával eltereljék a figyelmét a saját komoly kérdéseitől, amelyek megoldása nem tűr halasztást.

Végül dr. Fischer József parlamenti képviselő, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szö-

vetség elnöke méltatta a sékelnek, mint a szabadságra való törekvés közös akaratának kifejezőjének szimbólikus jelentőségét. Szeretné, ha nem a még sajtó

A mexikói felkelők egyik vezére fegyverletételt ajánlott fel a kormánynak

Newyork, április 15. Mexikó-cityi jelentés szerint az északi felkelőszereg egyik vezére hatezer főnyi seregével együtt fegyverletételt ajánlott fel a kormány-csapatok főparancsnokságának arra az esetre, ha garantálják a saját maga és hadserege szabad elvonulását. Calles tábornok közvetítette az ajánlatot a fővá-

rosba a kormányhoz. Gil elnök kijelentette, hogy az ajánlatot elfogadhatatlannak találja, mert nem tekinthetnek el a lázadás vezéreinek rögtönítelő bíróság elé állításától és ezért csak a feltétlen megadás alapján hajlandók a további harcot beszüntetni.

A nagy tetszéssel fogadott előadás befejeztével és dr. Weisz Jenő zárószavai után a közönség elénekelte a Hatikvát és a miting lelkes hangulatban ért véget.

A kisebbségi kérdésben eddig csak 9 állam memoranduma érkezett be a Népszövetség főtítkárságához

Berlin, április 15. A Wolff távirati iroda értesülése szerint a Népszövetség főtítkárságához a mai napig kilenc állam nyújtotta be memorandumát a kisebbségi kérdés ügyében. A memorandumok benyújtási határideje ma este jár le, ennek ellenére azonban csak Bulgária, Ausztria, Franciaország, Hollandia, Lettország, Magyarország, Görögország,

Svájc és Németország nyújtották be memorandumukat. Nagy feltűnést kelt, hogy a kisanant és Lengyelország memorandumai a késő délutáni órákig nem érkeztek meg a Népszövetség főtítkárságához. Remélik azonban, hogy ezek az államok is ma estig be fogják nyújtani a rájuk nézve olyannyira nagyfontosságú kérdésben elkészített memorandumukat.

Oriási izgalom Londonban a feketehimlő terjedése miatt

London, április 15. Az angol fővárosban nagy izgalmat okoz, hogy Londonban csaknem százötven fekete himlős beteget ápolnak és a felügyelet alatt álló gyanus betegnek száma többszázra rogt. Az egészségügyi hatóságok széleskörű intézkedéseket tettek a ragályos betegség megfékezésére, amelyhez hasonló járvány évtizedek óta nem látogatta meg Eruopát. Az izgalmat fokozza, hogy az epidémia Angol-Indiában is

teljes erejével dühög. Az utóbbi hetekben csaknem hatszáz halottja van a feketehimlőnek.

Párisi jelentés szerint a marseillei kikötőbe ma hajó futott be Angol-Indiából. A francia egészségügyi hatóságok a hajó utasai között két feketehimlős esetet konstataáltak és összes utasait és személyzetét egészségügyi karanténba helyezték és védőoltásokkal látták el.

A diktatura hívei szimpátiatüntetést rendeztek Primo de Riverának,

de reggelre a köztársaságot éltető plakátok ezrei jelentek meg Madrid házainak falán

Páris, április 15. Madridi jelentés szerint a diktatura hívei ma tüntető menetet vezettek a hadügyminisztérium palotájá elé, ahol Primo de Rivera tábornokot zajosan éltették. A miniszterelnök híveinek óvációja között megjelent a palota erkélyén és rövid beszédet mondott, melyben elégtétellel állapította meg, hogy a józan spanyolok kormánya iránt bizalommal viseltetnek és annak a reményének adott kifejezést, hogy e demonstrációnak az ellenséges hangulatu külföldön is meg lesz a kívánt hatása.

A londoni lapok munkatársai három és félezerre becsülik a tüntetésre kivonultak számát.

Páris, április 15. A lapok madridi jelentése szerint a Primo de Riverának rendezett szimpátiatüntetés ellensúlyozására ma hajnalban plakátokat ragasztottak ki a spanyol főváros házaira, melyeknek befejező mondata: „Éljen a köztársaság, le a diktatúrával.“ A rendőrség reggelre összeszedte a plakátokat és széleskörű nyomozást indított a tettesek kilétének megállapítására.

Első Erdélyi Orth. Zsidó Fiuinternátus!!

Szeptember elsején nyílik meg Oradea-Nagyváradon az Első Erdélyi Zsidó Fiuinternátus. — Szigoruan vallásos, családi nevelés. — Állandó tanári felügyelet. — Elsőrendű és olcsó ellátás. — Komoly érdeklődőknek prospektust küldök. LEITNER MIKSA Oradea-Nagyvárad, Strada Avram Jancu 2.

Szépségápolás! Hölygfodrászat!

Hajszálak és szemölcsök végleges kiirtása, ráncos, miteszeres, szeplős arcok rendbehozatala műtermemben, vagy otthoni kurámmal. Hajvágás, ondulálás stb. ingyen tanácsadás! „Margó“-szalon Braşov, Főter, Virágsor 14., I. emelet

Uj könyvek (Szépirodalom)

Arlen: Hjt szerelmesek	ára 204 lei
Benedek Marcell: Hamlet tanár ur	108 "
Anet Claude: A tulsó parton	153 "
Cherbuliez: Holdenis Meta	102 "
Delmont: Város a tenger alatt	190 "
Dekobra: Guruló Vénusz	136 "
Erdős René: Pandya György ifjúsága	204 "
Roland Dorgeles: A szent Louis Hemon: Az öklivivó	187 "
Locke: Uri csavargó	136 "
Mathersy Helén („Jón a rozson át" szerzője): Győzelmes Vénusz	170 "
Courths Mahler: Szind Dóra	25 "
Oppenheim: Kalandorok és milliárdosok	68 "
Romain Rolland: Mahatma Gandhi	25 "
Sásdi Sándor: Hanna nagy utja	102 "
Sardou Victoria: Teodora	119 "
Strindberg: Az apa; Pajtások; Julia kisasszony	102 "
Wassermann: A lángész	156 "
	255 "

Uj utakon

Markovics Rodion: Szibériai garizón	ára 160 lei
Paleologue: Eugenia császárnő vallomása	160 "
Benoit: Szerelmes ellen-ségek	160 "

Szép Ernő: Jó nő. (Legújabb költemények). Ára 102 lei.

Dosztojevszkij özevgyének emlékiratai

A legérdekesebb regényvel vetekednek ezek az írások, amelyekben a nagy orosz író felesége feltárja előttünk Dosztojevszkij mindennapi életét, irói műhelyét és mindent, ami a költő rajongóit érdekelheti. Ára két kötetben 408 lei.

Wallace: Erőszak	ára 221 lei
Wallace: A dilettáns gonosztevő	153 "
Wallace: A halál angyala	163 "

Gárdonyi Géza műveinek gyűjteményes kiadása:

Dávidkáné	ára 136 lei
Falusi verebek	136 "
Pöhölyék	136 "
Bor	102 "
Fehér Anna	102 "

Palle: 44 nap alatt a föld körül. (Egy cserkeszfiu utazása). Ára 136 lei.

Népszerű tudományos művek:

Mi a Rádió	ára 20 lei
Renan: Evangelium	289 "
Akeresztényegyház	272 "

Mencken: A nők védelmében. (Házasság, szerelem stb. előítéletmentes vizsgálása ez a sziporkázóan ötletes könyv). Ára füzve 149, kötve 204 lei.

Raul France: Az örök erdő. (Vonzó erdei séták kapcsán az ember és társadalom örök problémáit vizsgálja meg a világhírű tudós). Ára 170 lei.

Molnár Antal legújabb zenekönyvei:	
Zenekultúra	ára 187 lei
Jazz-band	119 "

Schildof: Spanyol nyelvtan	ára 272 lei
Lingua: Spanyol-magyar szótár	122 "
Complett spanyol szótár	272 "

Kaphatók az Uj Kelet Könyv-osztályában.

ספרים דאנדיג

Anton Rosenzweig Cluj

zsidó könyv és tallesz ספרים
nagykereskedőnél olcsón kapható
a most megjelent illusztrált nagy képes

Hagadah

diszkótesben, magyar, v. német
fordításban, valamint mindenféle

Machsor

מחזור
cha matz eladási שטרות szerződések.

Érdessen az Uj Keletben

Kedd, 1929

Az Uj Kelet zsidóság Főszerkesztő Felelős szerk Bukaresti szer Str. Car az Uj Kelet iorras

Meg

a s

Dr. K 1 Ker

A Keren nak főtítká elsején meg latából. Ösz jesítettük k állásától v hét esztende ren Kajeme idő alatt me nek az alap kiépitgte. I hogy ajapu delmei megs délyi zsidós besebb köre nyokat az c céljára. A szervezőz mu zonyitka, h zsidó házba meth kis ké nemcsak a delmeiről b ró ajapja sz sének. Kren zottságunk talait és alapunk ér Abban a amely dr. meth elér minden old résztesz a mi direkté nek Erdély többiben a urat nemes hivatalnok cionistát és ismerni é Kremer biztuk meg iroda veze jén már el az alkalom az összes c jemeth biz tabb közre meth uj v lomban és mint amel tottak. Kü idejüleg ö jövő legfo

— Az é az Uj Kel énekkrus Pröba tecl Pröbak ez fákilene ó tizenegyóra helyiségébe

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánásági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Kasztner Rezső,
Str. Carol 81.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Megváltotta már

a sékelt?

Dr. Krémer távozása a Keren Kajemethől

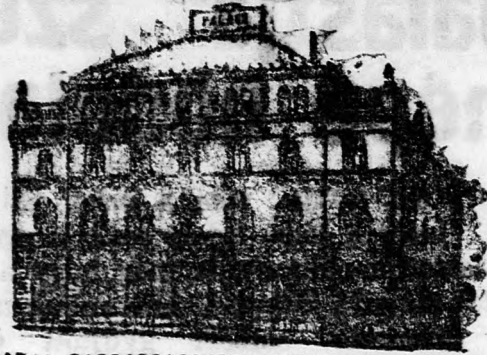
A Keren Kajemeth erdélyi főirodájának főtájkára, dr. Krémer Armin május elsején megváltik intézményünk szolgálatából. Öszinte és mély sajnálattal teljesítettük Krémer dr. kivánságát, hogy állásától visszaléphetessen. Körülbelül hét esztendeje vezeti dr. Krémer a Keren Kajemeth Erdélyben. Ez alatt az idő alatt megvetette ennek az intézménynek az alapjait és annak szervezeteit kiépítette. Fáradozásának köszönhető, hogy alapunk kezdetben szerény jövedelmei megsokszorozódtak és hogy az erdélyi zsidóság egyre szélesebb és szélesebb körű adtak rendszeres adományokat az országépítés nagy és szent céljára. A hosszú évek eredményes szervező munkájának legelőkelőbb bizonyítéka, hogy ma több mint 20 ezer zsidó házában ott találjuk a Keren Kajemeth kis kék-fehér perselyeit. Ez a tény nemcsak a Keren Kajemeth mai jövedelmeiről beszél, de fontos és sokat ígérő alapja szervezetünk további fejlődésének. Krémer dr. ur. kiválása után bizottságunk tagja marad és nagy tapasztalatait és okos tanácsait továbbra is alapunk érdekében fogja érvényesíteni.

Abban a mély és szívből jövő hálában, amely dr. Krémer urat a Keren Kajemeth éléről való megváltása alkalmával minden oldalról körülveszi, élénken részt vesz a Keren Kajemeth jeruzsálemi direktóriuma és főirodája is, amelynek Erdélyben időző képviselői útján több ízben alkalma volt Krémer dr. urat nemcsak, mint kiváló kartársat és hivatalnokot, hanem mint nagyszerű cionistát és szeretetreméltó embert megismerni és megbecsülni.

Krémer dr. utódjává Péterfi Endrét bíztuk meg az erdélyi Keren Kajemeth iroda vezetésével. Péterfi április elsején már el is foglalta hivatalát és ebből az alkalomból azzal akéréssel fordulunk az összes cionistákhoz és a Keren Kajemeth biztosainkhoz, hogy a legfokozottabb közreműködésükkel a Keren Kajemeth új vezetőjét ugyanabban a bizalomban és támogatásban részesítsék, mint amelyet elődjével szemben tanúsítottak. Külön átiratban közöljük egyidejűleg összes biztosainkhoz a közeljövő legfontosabb feladatait.

A Keren Kajemeth Lőjiszráel erdélyi országos bizottsága

Az énekkórus tagjaihoz. Tudatjuk, az Uj Kelet kamaraestélyén szereplő énekkórus tagjaival hogy a tegnap esti próba technikai okokból maradt el. A próbák ezután kedden, csütörtökön este félkilenc órakor és vasárnap délelőtti fél-tizenhárom órakor lesznek az Ujságíróklub helyiségében.

Hotel „Palace“ Oradea

Teljesen modernül berendezve és renoválva. Központi fűtés. Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Mérsékelt árak!

Kávéház, étterem és bar a házban.

Kolozsváriak találkozóhelye

Utazóknak 20 százalék engedmény.

Nagy viharok között zajlott le a Kamara mai ülése

(Bucuresti-Bukarest, április 15. Az Uj Kelet tud.) A kamara mai ülésén Lupu szólalt fel és reflektált Iunianak tegnap beszédére, a liberálisok építkezési politikáját illetően. Azt állítja, hogy Iunian valótlanságokat mondott, mert a liberális kormány 100 millió lejt utalt ki építkezésekre. Mardarescu tábornoknak sürgős szükségletekre adott három milliót.

Gane közbeszól és arról a három millióról érdeklődik, amit Lupu Ghiteanu elemi iskolai igazgatónak adott.

Lupu impertinenciának minősíti Gane szavait. Pop Cicio ezért rendentasítja Luput.

Iunian válaszában kielenti hogy tegnap beszéde nem Lupunak, hanem a liberális kormánynak szólt. Ha Lupu azonosítja magát a liberálisokkal, az az ő dolga.

Ezután Leon Iupupárti és Raducanu között fejlődik ki éles vita a resicai művek koncessiója kérdésében.

A „Déli Kereszt“ pilótái hajmeresztő részleteket mondtak el egy újságíróknak kalandjaikról és megpróbáltatásaikról

London, április 15. A Sydneyben megjelenő „Evening News“ munkatársa beszélgetést folytatott a Déli kereszt felkutatására kiküldött repülőgépek egyikének most visszatért pilótáival, akik elmondották, hogy gépükkel leszálltak a Déli kereszt óceánrepülőgép mellé s az volt a szándékuk, hogy gépükre veszik Kingsford Smithet és Ulmot. A pilóták terve nem sikerült, mert a két világhírű óceánrepülő nem akarta odahagyni a Déli kereszt repülőgépet és mindaddig nem is távoznak a kényszerleszállás színhelyéről, amíg ezt a repülőgépen nem tehetik. A pilóták átadták az újságíróknak Kingsford Smith és Ulm közös utiraplóját, melyben megrendítő színekkel ecsetelik a két hét alatt elszenvedett megpróbáltatásokat.

A Drysdaletól negyvenöt kilométernyire északra keletre eső kényszerleszállási helyen rendkívül sokat szenvedtek a szunyogoktól és a legyektől és már a második naptól kezdve — élelmiszereik fogytával — az éhségtől és szomjúságtól. A nagy erőkkel szegélyezett mocsaras területen napról-napra jobban erőt vett rajtuk a kimerültség s csaknem teljes apatiában várták már a véget, mert élő állat nem került épségben maradt fegyverek elé. Több napon át kizárólag

csigákkal és gyökerekkel táplálkoztak. A napló leírja, hogy az óceánrepülő pilóták kétségbeesése akkor hágott tetőfokra, amikor csaknem naponta egész repülőrajok vonultak át felettük anélkül, hogy a jelt nem tudó pilótákat észrevették volna.

Ekkor már alig volt jártányi erejük és emiatt tüzet sem tudtak rakni, hogy legalább ezzel vonják magukra a figyelmet. Kingsford Smith és Ulm naplójában ezután további megrendítő részletek vannak arról, hogy mit tettek az első részükre ledobott élelmiszeres csomaggal. Valóságos vadállati mohósággal a körmeikkel tépték, szakgatták a csomag burkolatát és állatias étvágygal estek neki több, mint kétheti evés-szűnet után a nem remélt emivalóknak. Elfogyasztásuk percek műve volt.

A repülők elmondották még az újságíróknak, hogy használható rádiókészüléket hagytak ott a Déli kereszt pilótáinak akik azóta többször szikratávírtak, megállapítva, hogy most már semmiben sem szenvednek hiányt s csak a már kért gépkatrészeket sürgetik, hogy hozzáfoghassanak a Déli kereszt kijavításához és a gépen ismét a levegőbe emelkedhessenek.

MOST JELENT MEG!

Dr. ROHN HILBÉL: A palesztinai kolonizáció

Az első magyar nyelvű könyv, amely rendszeresen összefoglalva ismerteti:

A palesztinai kolonizáció ötvenéves történetét;
a palesztinai kolonizáció módszereit, tárgyi és személyi tényezőit;
a kolonizáció közgazdasági és pénzügyi problémáit.

Ára 60. lej. — Megrendelhető: Az Uj Kelet könyvosztályában

Ha minőségre is súlyt helyez, követeljen

Dreher--Haggenmacher sört

— Kassák Lajost felmentette a budapesti ítélőtábla. Mint emlékeztet, Kassák Lajos 1925-ben Bécsben „Alláspont”, címen röpiratot adott ki. Ebben a röpiratban a magyar államügyészség az igazgatás tényét látta fennforogni és Kassák ellen megindította a bünvádi eljárást. Kassáknak Budapestre való hazatérése után, az ügyet felújították és az író bíróság eléállították. A törvényszék előtt a védő azzal érvelt, hogy az állítólagos büntetőtörvénykönyv szerint már elévült. A törvényszék elévülés címén fel is mentette Kassákot a vád alól. Felbontás folytán az ügy a királyi tábla elé került, amely a felmentő ítéletet meg erősítette. Az ügyészség azonban semmisségi panaszt nyújtott be, úgy hogy az ügyben végérvényes döntést a királyi kuria fogja meghozni.

— Eljegyzés. Becker Piroska (Oradea) és Simon Béla (Surdue) jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

— Weisz Olgát, Weisz Benjámint leányát Szamosdombról, eljegyezte Ioth Emanuel Komlósról, Szatmármegyéből.

— Ysi király bemutatója a Román Operában. Erőteljesen előtűnik, hogy milyen szempontok vezették az Opera igazgatóságát Ed. Lalo dalművészek színrehozásában. Amikor az operák előkészítése oly nehéz munkát igényel és a premier-előadásokat hónapok választják el egymástól. Célszerűbb volna olyan operát színrehozni, amelynek művészi értéke és súlya inkább megfelel a kolozsvári Opera művészi színvonalának. Meg vagyunk győződve róla, hogy ez nemcsak művészi, de anyagilag is nagyobb előnyöket biztosítana az Operának. A bemutatón Lya Pop, bár az utóbbi időben érezhetően nehezebb lett a hangja, intelligens és melegségtől áthatott éneklésével tünt ki. Rózsa Anna decens megjelenésével a kellemes organumával ismét bebizonyította, hogy az Opera legérdekesebb tagja. Ujeicu és Capovia sikerült alakításukkal érdemelték meg az elismerést. Adrian Cirtiu az Opera újonnan szerződött tenoristája aki a napokban énekelte Lohengrin nehéz címszerepét nem rendelkezik nagy fejlődési lehetőségekkel bíró hanggal. Kissé erőltetett tenorja tompa és fénytelen, hiányos a rutinja és fogyatékos az énekkultúrája. Fejlett muzikalitása az egyetlen dicséretre méltó kvalitása. A rendezést ezúttal Pável Constantin vezette a töle megszokott secenikai készséggel és ízléssel. A zenekart Bobesen dirigálta. (e. m.)

MEGNYILT!

A Nagyváradról előnyösen ismert Grosz-féle orh. kóser étterem tulajdonosa Temesváron a Loidosor 11. sz. alatt újonnan alakított, modern higiéniai berendezéssel adta a helyiségében **fiókot nyitott.** Olcsó azonban! Lakodalmak és bankettek rendezését vállalja! Az étterem a gyárvasi Rabbínatus felügyelete alatt áll. **Temesvár Loidosor 11. sz. Nagyvárad Zöldfa-ucca 10.**

SULYOS BETEGSÉGEK emészti a szervezet erejét. A legjobb ápolás és gondozás mellett is szükség van olyan lapátokra, amely az elvesztett erőt pótolja. Ilyen jól emészthető, kellemes ízű, erősítő tápszer az **Ovomaltine.**

— Egy pozsonyi bárónő helyett — szakácsnő öröklé az etzelsdorfi kastélyt. Welsből jelentik: Nehány nappal ezelőtt elhunyt az etzelsdorfi kastély urnöve, Anna von Unkrechtsberg. A végrendelet nagy meglepetést tartalmazott. A legközelebbi örökös egy Simini (?) nevű pozsonyi bárónő lett volna, aki azonban mindössze a köteles részt kapta meg, míg az egész kastélyt, milliókat érő berendezésével és a hetvenhárom hold kitűnő termőfölddel együtt Püringer Jozefin az elhunyt szakácsnője kapta, aki tizenhét év óta volt nála szolgálatban. Az ausztriai jelentés nyilvánvalóan helytelenül írja a bárónő nevét és a jelentésből nem állapítható meg, hogy valamelyik „Senyey bárónőről” vagy talán más bárónő családról van itt szó.

— **A pajtásházasság vitája.** Vasárnap este meglepően nagy érdeklődés mellett zajlott le a pajtásházasság vitája az Építőmunkások Otthonában. Gaál Gábor a Korunk szerkesztője, ismertette Ben B. Lindsey amerikai író könyvét, amely a pajtásházasság mozgalmát az egész világon megindította. Lindsey három követelést állít fel. Az egyik, hogy a gravitációs szabad elhatározásból megakadályozható legyen, a másik a válás minden formájának nélkül való lehetővé tétele, a harmadik pedig, hogy munkaképes nőknek ne kelljen a válás utántartást díjat fizetni. Az előadáshoz dr. Ligeti Ernő, a progresszív demokrácia, dr. Varga Béla a neokonzervatívizmus, Déri Gyula történelmi materializmus, Aradi Viktor pedig a tiszta szocialista világszemlélet nézőpontjából szólott hozzá. Tulajdonképen vita nem volt, mert a nők, akiket a kérdés leginkább érintett, nem jelentkeztek felszólalásra.

— **Házasság.** Mantel Bella, Szentmihály és Glüek Adolf, Newyork, f. hó 17-én tartják esküvőjüket Szentmihályon. Minden külön értesítés helyett.

— **Grandi olasz külügyi államtitkár Zogu albán királynál.** Rómából jelentik: Tiranából jelentik a Stefani távirati irodának, hogy Grandi olasz külügyi államtitkár Zogu király kihallgatáson fogadta. A külügyi államtitkár az audiencia után a miniszterelnököt és a külügyminisztert kereste fel s mindkét államférfival hosszasan tárgyalt az Olaszország és Albániát közösen érdeklő politikai, pénzügyi és gazdasági kérdésekről. Grandi tiszteletére az albán kormány ma bankettet és fogadóestélyt rendezett.

MEGHÜLÉSES BETEGSÉGEK: nátha, influenza, torokgyulladás ellen biztos oltalmat nyújt *Anacot*-pasztilla rendszeres szopogatása. Egy phiola ára 37 lei.

— **Heves földrengés Svédországban.** Berlinből jelentik: Stockholmi jelentés szerint Észak-Svédországban, Kiruha és Boden között, ma éjjel több ízben rendkívül heves földrengéseket éreztek. A finn határvidéken a Torne-völgyben három falu házaik erősen megrongálta a földrengés. A Narvik-Boden közötti vasút vonal mentén a mezőkön több helyütt nagy üregek és nyolcvan—száz méter hosszú, mély sáncok képződtek a földlökések nyomán.

Legolcsóbb **100 le** husvéti ár k
Ha olcsón és megbízhatóan
100 le **100 le** fűszerárát és italokat akar
venni, úgy kérem sziveskedjék cégemet
vásárlásával megtisztelni.
Anton Rosenzweig ulóda
Széchenyi tér 38.
Ügyeljen a címre!

— **A görög követ tiltakozott a török kormánynál a konstantinápolyi görög kolóniát ér sérelmek miatt.** Athénből jelentik: A görög követ ma tiltakozást jelentett be az angorai kormánynál, a konstantinápolyi görög kolónia egyes tagjait ért azon sérelem miatt, hogy a volt főváros mellett birt földjeiket kisajátították, sőt városi ingatlanokat is kormányrendelettel elidegenítették. A tiltakozással egyidőben ma a görög fővárosban a Törökországból visszatelepült görögök nagygyűlést tartottak, amelyen felhívták a kormány figyelmét arra hogy a török kormány a visszatelepülő görögök legnagyobb részével szemben nem tett eleget vállalt kötelezettségének s elvesztett ingatlanokért még mindig nem adta meg a teljes kártérítést. A nagygyűlés diplomáciai demarsot sürgetett Törökországgal szemben a görög állampolgárságot optált alattvalók jogainak védelmére.

A „próféta palástja“ szerezte vissza Amannullahnak népe hódolatát és a — trónt

London, április 15. Lahorei jelentés szerint odaérkezett egy kandarharji mérnök s érdekes részleteket mondott el arról, mint sikerült Amannullahnak népe rokonszenvét újra megnyernie. A mérnök szerint Amannullah birtokában van egy vallási ereklye, amit általában a proféta palástjának neveznek. Ezt a palástot a nép kétszáz év alatt mindössze háromszor látta.

A palást egy nehezen nyíló ládában

van s azt tartja róla a keleti vallásos hit, hogy a láda fedele csak a proféta választotta előtt nyílik meg, hogy a palástot magára ölthesse. Amannullah mintegy ötvenezer embert gyűjtött össze Kandahar kapui elé s bejelentette előttük, hogy a ládát meg fogja nyitni s a proféta palástját magára ölti. A nép szent borzadással és kíváncsisággal várta a bekövetkezőt. Amannullah két óra hosszat kinlódott a nehezen nyíló

láda zárjának kinyitásával, míg végül valóban sikerült azt megnyitnia és magára ölthette a szent palástot.

Amannullah e tényre egy csapásra visszaszerezte az afgán nép rokonszenvét és hódolatát, mert az aktusnál jelen volt ötvenezer ember szerteszéledt az országban és mindenfelé hírül vitte, hogy Amannullah az ország igazi uralkodója, mert a proféta kiválasztotta, amit a palást ládája zárjának megnyitja igazol.

— **Átszervezik a jugoszláv hivatalos távirati irodát.** Belgrádból jelentik: A „Politica“ értesülése szerint az Avala félhivatalos jugoszláv távirati irodát átszervezik és a finanszírozó szervezet részvénytársasággá alakítják át. A részvénytársaságban érdekeltséget vállalnak a belföldi lapkiadó vállalatok csaknem teljes számban és egyes újságíró intézmények is. Az Avala hírszolgálatát az átszervezéssel kapcsolatban teljesen nyugati mintára modernizálják át

— **Feng tábornok és a nankingi kormány között újra kieleződött a helyzet.** Berlinből jelentik: A Wolff távirati iroda nankingi tudósítójának közlése szerint újra kieleződött a viszony Feng tábornok és a nankingi kormány között. A kormány, melynek Feng hetekkel ezelőtt még hadügyminisztere volt, rendeletet intézett a tábornagyhoz, hogy csapatai feletti parancsnokságot adja át a nankingi kormány által az északi tartományokba kiküldött tábornokoknak. Feng kijelentette, hogy a nankingi kormány ilyen utasítását teljesíteni nem hajlandó és a történekről hadparancsban tájékoztatta csapatai és híveit. Feng négy északi tartományban parancsnok! és hadserege meghaladja a negyédmilliót.

TOROKGYULLADÁSTÓL, influenzától mentesül, ha rendszeresen szopogat *Anacot*-pasztillát. Egy phiola ára 37 lei.

A nagy és kis Aviva vezetősége felkéri a nagy és kis Aviva tagjait, hogy az avatás megbeszélése végett, szerdán, pont hét órakor, Str. Baron L. Pop 10 sz. alatti helyiségében feltétlenül megjelenni sziveskedjenek.

— **Román, angol, francia, német, olasz, szláv fordítások, levelek, kérvények, tudományos, irodalmi és közgazdasági cikkek. Másolások, sokszorosítások. Dr. Mandel fordító iroda. Str. Memorandului 9.**

Számolja meg a sok köhögő embert, akikkel az uccán vagy másutt találkozik. Várni akar, amíg a köhögést ön is átkapja? Vegyen idejekorán néhány Panilavin pasztillát és meg lesz óva a légzőszervek betegségeitől. A Panilavin-pasztilla biztos óvszer a spanyolnátha ellen. Kaphatók gyógyszerárakban és drogériákban.

— **Nyilatkozat.** Alulírott mint a kolozsvári „Aranyas“, vendéglő tulajdonosa kijelentem, hogy a zsidó diákménától a legnagyobb egyetértésben váltam el, nevezett intézménnyel szemben semmi követelésem nincs. Minden ellenkező híresztelések tendenciózusak. Cluj, 1929 április 11-én. Meister Mártonné.

Művész

perzsaszőnyeg
szőőt gabalin, karameni függöny, külföldi fonalak, szövökletek legelőnyösebb beszerzési forrása.

SCHULHOF EMILNÉ
Oradea, Str. E. Cforogariu (Uri-u.) 14.

Komoly és vig könyvek:

Fülöp Miller René: Rasputin a szibériai muzsik és a nők (450 nagy oldal, 93 képpel) ára	612 lej
Renan Ernő: Az apostolok	221 „
„ Jézus élete	306 „
W. J. Locke: Pujol Arisztid vidám kalandjai	170 „
„ Simon de Gex megtérése	238 „
Sibilla Alermo: Szeretlek, tehát vagyok	170 „
Paul Langenscheidt: A férjtol a férjig	136 „
Szenes Tilda: A nagyszerű házasság	272 „
Szerencsés Péter: Pontoniddannak, a jelenkor legnagyobb írószerejének Nobel-díjat nyert regénye: két kötet	476 „
Thea von Harbol: A Spion	102 „
L. Merrick: Bűn és bűnhődés	85 „
L. Osbourne: Halott János királysága	119 „
Szederkényi Anna: Az asszony meg a fészek	119 „
Courths Mahler: Követlek	95 „
„ Győzelem	115 „
„ A megmentő	25 „
Osbourne: Sportszerelm	25 „
Farkas Imre: Sisters takács	25 „
Harland: Prospero barátom	25 „
Hornung: Az új herceg	25 „

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

Szerezzen örömet gyermekének!

Rendelje meg a legterjedtebb zsidó ifjúsági folyóiratot, a

Remény-t

megjelenik egyszer havonta.

Tartalmaz mesét, regényt, szindarabot, verset. Cserkész és rejtvényrovat.

Előfizetési ára:

egy évre 240 lej
egy fél évre 130 lej.

Előjegyzések csakis az Uj Kelet könyvosztálya útján eszközölhetők. Kérjen mutatványszámot 10 lej értékű levélbélyeg ellenében.

HOTEL IMPERIAL PALACE

Igazgató: TASCU CIOMU.

Calea Victoriei No. 47.
Telefon 312/82

Bukarest

Szomben a királyi palotával.
Telefon 312/83

Elsőrangú szálloda, teljesen átalakítva. 110 világos, elegánsan bútorozott szoba. Példás tisztaság. Központi fűtés, fürdőszobák, lift. Melegvíz az összes emeleten. A legköltségteljessebb kényelmi újításokkal. Minden nyelven beszélnek.

HIRDESSZEN AZ UJ KELET-ben

Férfiöltönyöket speciálisan tisztít „Unió“ kelmefestőgyár Cluj.

— **Nagy kommunista**
Kölnből jele
hausban Hu
árnyjátékána
botrányok v
onalista izu
előadás kezd
tokat, retten
sal fogadták
a megújuló
tatták, de a
olyan nagy
hogy a szin
befejezni és
kellott szakú
lista érzelmű
kezdet és n
ütökzésre ke
a nacionalist
a rendőrség
ket kisorító

— **A serd**
léskor egy-e
tes „Feren
ni, mert gyó
tásának fiuk
tos eredmény
mekklinikák
a kiesinyek
sikerrrel alk
szertárakban
letekben.

— **Uj ren**
nél. A hitel
pet játszó te
dekében Dr
Andrei tör
tézkedéseket
akta-hátrálék
beadványoka
négy értékes
s ezenkívül a
is növelték.
— a referen
dacára is —
lékot apasza
tott személy
eredmények
kahátrálék e
még mindig
tézésre, de n
az idej bea
végéig eln
telekkönyvi
bírói kar k
Józsefet nev

— **Öt évi**
egy komm
lentik: A p
öt évi börtön
büntetésre
munistavezé
munista és
kesztőjét, m
delem megt
nákat. Az ü
egy rikkanc
árusította a
rikkancsot
börtönre és
ítelte.

— **Két évi**
vasuti katas
jelentik: A
késő esti ör
boboci katas
vasutasok ü
Turcán fo
Neascu vált
évi fegyhá
pénzbünteté

A lugosi
megüresede
hírdet. Pá
hanggal és
mán honos
intenzívele
tuális vága
állapodás s
lás folyó é
Utiköltség
megtérítel

Nagy tüntetést rendeztek a kommunisták a kölni színházban. Kölnből jelentik: A kölni Schauspielhausban Hugo Walter „Lámpás” című arnyjátékának szerda esti előadásán nagy botrányok voltak. A darab erősen nacionalista izű és a kommunisták, akik az előadás kezdetén megszállták a karzokat, rettenetes füttyszóval és kiabálással fogadták a szereplőket. Az előadást a megújuló botrányok ellenére is folytatták, de az utolsó felvonásban már olyan nagy volt a színházban a lármá, hogy a színészek a darabot nem tudták befejezni és az előadást végül is félbe kellett szakítani. Csakhamar a nacionalista érzelmi közönség is ellentünetésbe kezdett és már úgy volt, hogy összeütközésre kerül a sor a kommunisták és a nacionalista publikum között, amikor a rendőrség beavatkozott és a tüntetőket kiszorította az uccára.

A serdülő ifjuságnak reggel felkeléskor egy-egy kis pohárral természetesen Ferenc József, keserűvizet kell adni, mert gyomor-, bél- és vértisztító hatásnak fiuknál és leányoknál igen fontos eredményeket köszönhetünk. A gyermekgyógyászok a Ferenc József vizet már a kicsinyek makacs szeszülésekor kitűnő szerként alkalmazzák. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Uj rend a kolozsvári telekkönyv-nél. A hiteléletünkben oly nagy szerepet játszó telekkönyv reorganizálása érdekében Dr. Miksa táblai elnök és Dr. Anarein törvényszéki elnök fontos intézkedéseket tettek. Az eddigi nagy akta-hátralek megszüntetése végett a beadványokat elintéző fogalmazói kart négy értékes munkatárossal gyarapították s ezenkívül a segédhivatali személyzetet is növelték. Az eddigi létszám mellett — a referensek legodaadóbb munkája dacára is — csak alig lehetett a hátraleköt apasztani. Az új erővel gyarapított személyzet szorgos munkájának eredményeképpen az eddigi két éves munkahátralek egy évre csökkent. Így is még mindig tizezer beadvány vár elintézésre, de remélhető, hogy ez hátralek az idej beadványokkal együtt az év végéig elintézésre nyer. Az átszervezett telekkönyvi hivatal élére a kolozsvári bírói kar képzett tagját, Dr. Hosszu Józsefet nevezték ki.

Öt évi börtönrre ítélték Párisban egy kommunista vezért. Párisból jelentik: A párisi törvényszék szerdán öt évi börtönrre és három ezer frank pénzbüntetésre ítélte Denys ismert kommunista vezért, a La Caserne című kommunista és antimilitarista hetilap szerkesztőjét, mert egy cikkében az engedelmesség megtagadására hívta fel a katonákat. Az ügyész a vádat kiterjesztette egy rikkancsra is, aki a kaszárnya előtt árusította a lapot a katonáknak. Ezt a rikkancsot a törvényszék három évi börtönrre és 3000 frank pénzbüntetésre ítélte.

Kétévi fegyházra ítélték a boboci vasúti katasztrófa előidézőit. Buzaúrból jelentik: A törvényszék szombaton a késő esti órákban hirdette ki ítéletét a boboci katasztrófa előidézésével vádolt vasutasok ügyében. A törvényszék Petru Turcan forgalmi tisztviselőt és Dima Neascu váltóórt bűnösnek találta és 2-2 évi fegyházra, valamint 5-5 ezer lej pénzbüntetésre ítélte őket.

Pályázat

A lugosi izr. hitközség elnöksége a megüresedett kántori állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak 40 éven aluli, jó hanggal és zenei képzettséggel bíró, román honosságú kántorok, kik orgonás igentisztelet vezetésére képesek és a rituális végzettségben jártasok. Fizetés megállapítás szerint és szabad lakás. Az állás folyó évi július 1-én elfoglalandó. — Utiköltség csak a meghívottaknak fog megteríteni.

Dr. Berdaeh Henrik hitk. elnök.

Közgazdaság

Országos kongresszuson akarják követelni az érdekeltek a szeszkereskedelem teljes felszabadítását

A földművelésügyi minisztérium már kész javaslattal lépett a szesz törvény módosítására kinevezett bizottság elé?

(Bucuresti-Bukarest, április 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Közel két év óta küzd a pénzügyminisztérium szeszügyi vezérigazgatósága a szeszitalok gyártási és eladási rendjének módosításáért. A pénzügyminisztériumnak ez a szerve látta és érezte meg legközvetlenebbül azt a katasztrófális hatást, amit a gabona-szesz és szeszitalok gyártásának és eladásának horribilis adókkal és más megszorító intézkedésekkel való szabályozása gyakorolt az állami bevételekre, valamint a megkötött rezsim ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági érdekelteire. Bratinau Vintila, amíg pénzügyminiszter volt, állandóan halogatta ennek a problémának a rendezését és így a szeszügyi vezérigazgatóság minden törekvése hiábavaló volt.

Az új kormány — mint megirtuk — elhatározta a jelenlegi szesz törvény módosítását és ezzel kapcsolatban nagyobb bizottságot nevezett ki.

A kormányhoz közelálló Ultima Ora szerint azonban a bizottságnak semmi ingerenciája nem lesz az új szesz törvény megalkotására.

annál kevésbé, mert az egész szesz tör-

vényjavaslatot a földművelésügyi minisztérium már előre elkészítette. A lap szerint az új javaslat egész sereg olyan intézkedést tartalmaz, amelynek az a tendenciája, hogy úgy a termelő, mint a kereskedő közvetlenül a földművelésügyi minisztérium és a pénzügyminisztérium szerveitől függjön. A regáli szeszitalkereskedők és bortermelők körében ez a hír nagy konsternációt keltett és az érdekeltek erőteljes akciót indítottak annak kivívására, hogy az italkereskedelemnek ugyanazt a szabadságot biztosítsák a törvényben, mint amilyen szabadságnak a kereskedelem többi kategóriái örvendenek.

A földművelésügyi minisztérium javaslata elleni tiltakozásként a Sfatul Negustoresc vidéki tagozatai utján azt kérték, hogy delegátusuk, Stefan G. Ardeleanu vonuljon vissza a most kinevezett bizottságból.

azonkívül pedig április 27-ikére és 28-ikára hívják össze országos kongresszusra a szeszitalkereskedőket. Ebben a kérdésben ma fog dönteni a Sfatul Negustoresc központi vezetősége.

Öt és félmilliárdos értékpapír forgalmat bonyolított le 1928-ban a bukaresti tőzsde. Most tette közzé az 1928 évi jelentését a bukaresti tőzsde vezetősége. A jelentés szerint a fix kamatozású papirokban 492.588.000 lej névértékű forgalom volt az 1927 évi 597 millió 177 ezer lejjel szemben. A részvény piacon létrejött kötések értéke 5 milliárd 5.680.000 lej volt az 1927 évi 2 milliárd 150 millió 252 ezer lejjel szemben. A legkeresettebb részvények a bankpapirok voltak, amelyekből 838.440 darab cserélt gazdát, 2 milliárd 350 millió 58 ezer lej értékben. Második helyen állanak a perólumrészvények, amelyekből 1 millió 95454 darabot adtak el 1 milliárd 62 millió 675 ezer lej értékben.

Ezután a vasipari részvények következnek 1 millió 117033 darabbal, 1 milliárd 34 millió 665 ezer lej értékben. Kulissz-papirokban, tehát hivatalosa nem jegyzett részvényekben 71 millió 682 ezer lej volt az 1928 évi forgalom. Az egész évben megkötött tranzakciók értéke 5 milliárd 572 millió 712 ezer lej összegű érték papír és részvény volt. Feltűnően vissza esett a forgalom a devzaponon ahol tavaly alig 5 milliárd 819 millió 168 ezer lej összegű üzletet kötöttek az 1927 évi 27 milliárd 622 millió 64 ezer lejes összforgalommal szemben. A gabona- és áru piacon kötött üzletek értéke 115 millió 143 ezer lej volt, szemben az 1927 évi 120 millió 114 ezer lejjel.

Több mint 50%-al olcsóbban 680 lej helyett 320 lejért

kaphatja rövid ideig H. G. WELLS

„A művészetek fejlődése”

című kötetét ragyogó kiállításban, félbörkötésben.

107 illusztrációval

Művelt ember könyvtárából e könyv nem hiányozhatik.

Az irodalom, zene és a képzőművészetek történetének áttekintése a legrégibb időktől napjainkig.

Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

SPORT

Vasárnapi sporteredmények

(Cluj-Kolozsvár, április 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A vasárnapi sportprogram Kolozsváron meghozta a bajnokjelölt KAC első megérdemelt vereségét, mellyel az eddig megőrzött hegemóniáját a csapat erre a szezonra elvesztette. A nap főbb eseményei közül a Sodrónypár-Haggibbor mérkőzés, nem nívóban emelkedik ki, hanem kizárólag azért bír jelentőséggel, mert ismét eklatáns bizonyítékát adja annak, hogy a Haggibbor mai összeállítású csatársorával, annak ellenére, hogy a csapat többi részei feltétlen egyenrangúak az összes kolozsvári csapattal, nem lehet mellő ellenfele még nálánál sokkal gyengébb csapatoknak sem. Kolozsvár zsidó társadalmának fokozottabb áldozatkészségére van szükség, hogy a Haggibbor futballcsapatát reorganizálni lehessen, hogy ezzel Erdély legnagyobb zsidó sportegylete a kellő nívóra emelkedhessék.

A nap eredményei a következők:

Sodrónypár-Haggibbor 1:0 (0:0). Biró Milivoi. A mérkőzés nagyrészt a Haggibbor van fölényben, de tehetetlen csatársora az összes helyzeteket kihasználhatatlanul hagyja. A győztes gólt Ciungan lőtte.

Universitatea-RMS 3:0 (1:0) Biró Muresan. Héves, erős küzdelem az Universitatea megérdemelt győzelmével. Góllövők Muresan (2) és Ghilezan. Az Universitatea csatársora briliáns együttes, mely az egyetemi csapatot a szezonban még szép teljesítményekre predesztinálja.

KMSC-KAC 3:2 (1:1). Biró Fővényi. A KAC elkeseredett küzdelem árán vesztette el a két bajnoki pontot és első ízben terhelte meg három góllal eddig érintetlen hálóját. A csapatok közül a KMSC egységesebb, rakkalóbb és szívósabb volt, mint a KAC, melynek niesen csatársora. A gólokat Bózi, Szabó és Istvánffy illetőleg Solymosi és Szaniszló lőtték. A KMSC-ből az Istvánffy testvérek szédületes játékkal nagy klassziszták igazolták. A KAC legjobb embere Szatmáry volt, aki az egymást érő lövések között ritka biztonsággal mozgott kapujában és hízogvőve tette a mérkőzés nagyrésztben kapujához szegzett csapata számára az eredményt. Fővényi korrektilú bíraskodott.

Magyarország-Svájc 5:4 (1:2). Irtozatos küzdelem után nyomasztó magyar fölényrel a fenti arányban ért véget a mérkőzés. Az európai kupabajnokság során ezzel a mérkőzéssel egy Magyarország, mint Svájc megtartották eddigi helyezéseiket.

Rádiózik? Jár operába?

akkor nem nélkülözheti a legújabb

Operaismertetőt

Az opera és zeneirodalom remekműveit kimerítően ismerteti és nagyszámú kottapéldánnyal illusztrálja.

Eddig megjelent:

Gounod: Faust	ára 34.—
Wagner: Lohengrin	„ 34.—
Bizet: Carmen	„ 34.—
Verdi: Aida	„ 34.—
Puccini: Turandot	„ 34.—
Erkel: Bánk bán	„ 34.—
Mozart: Figaro lakodalma	„ 68.—
Poldini: Farsangi lakodalom	„ 34.—
Leoncavallo: Bajazzók	„ 34.—
Thomas: Mignon	„ 34.—
Erkel: Hunyadi László	„ 34.—
Puccini: Tosca	„ 34.—

Kaphatók az UJ KELET könyvosztályában.

Nyolc gyertya

Írta: JICCHOK LEIB PEREC

A tizenhárom éves leány homloka ráncokat kap a fájdalomtól, a gyermekded arc elsápadt az ijedségtől s az ártatlan szemekben egyik könyvesebb gurul a másik után.

Pénteken mult nyolc napja, amikor még olyan boldog volt, olyan vidám, olyan jókedvű! Az esztendő legrövidebb péntekje volt és nagyanya a szokottnál valamivel korábban ébresztett. Egész napon egyebet sem tett, minthogy elkészítette a szombatot. Estefelé megmosdott, megmosta hosszú haját, átöltözködött és nagyanyával elment a templomba. Nagyanya meggyújtotta a maga gyertyáit és ő is a magáét.

Az első gyertyánál ezeket mondta:
— Istenem add, hogy nagyanya egészséges legyen.

A második gyertyánál:

— Adja Isten, hogy apa legyen egészséges eszénél jó üzletet, keresse sok pénzt és ne sóhajtozzon folyton, hogy milyen borzasztóak a mai idők.

A harmadiknál:

— Adjon Isten anyának erőt, egészséget.

Azután gyertyát gyújtanak a testvérekért, mindenkinek meg van a maga gyertyája. Es ez tart mindaddig amíg az emberek összegyűlnek imához.

Mennyire szereti a templomot, hogy szereti megáldani a gyertyákat!
— Immár két esztendeje van nagyanyjánál.

Nem is kívánkozik haza... Otthon ugyanis nem áldják meg a gyertyákat. Pedig nagyon szeretné viszontlátni anyját nézni, amint átöleli apját vagy amikor a kis gyermekkel táncol... De nem hagyhatja magára az öreg nagyanyját. Nagyanya olyan jó, ő tanította meg a gyertyákat áldani... Ugy szereti őt, a gyertyaáldást is nagyon szereti. Egész héten sóvárog e percek után, olvassa a napokat.

De a mai péntek egy szerencsétlen nap.

Reggel még úgy volt, mint máskor... Mindent előkészített szombatra. Nagymama nézte őt és látszott, hogy öröme telt benne már. Már átöltözködtek, nagyanya már vette a botját.

Es akkor jött az ördög és ideküldötte a levélhordót.

Nagyanya olvassa a levelet és levelet magát az ágyra. Egy órája már, hogy fekszik areál a fal felé.

Arca elborult... Szemei le vannak csukva, kezében tartja a levelet... Es ajkán hab jelentkezik.

Nem engedi magához hívni a gyermeket, nem is akar senkit magához hívni. Amikor a kicsike odamegy az ajtóhoz, harssány hangon kiáltja:

— Senkit ne hívass!

A leány ott áll az ágy mellett és szívverés közepette mondja magában:

Isten tudja, mit írtak nagyanyának hazulról... Talán... Talán.

Es egyre csak kérdi önmagától, mi történhetett.

Térdre esik és göresösen fogja nagyanya kezét.

Nagyanya, nagyanya, mi történt, mond már, mi történt! csak egy szót, egyetlen egy szót... Mond már meg, mi történt nagyanya, mert meg fogok halni, úgy félek!

E szavak a szíve mélyéből fakadtak. Öslönös, igaz szavak voltak.

A nagyanya odafordult feléje, meg-

mozgatta ajkát, kinyitotta szemeit és képményen válaszolt:

— Jobb is, ha meghal!

Újra visszafordult a fal felé.

— Olyan mintha kivágták volna az arcából... Jobb is ha meghalsz, Basche.

Basche szót nem fejt, szemei előtt minden elvonult. Egyszerre megszünt gondolkodni és lélegzeni.

Egy óránál is tovább tartott ez így. Hirtelen hallja nagyanya hangját.

— Kelj fel!

Basche felugrott. Nagyanya is felkelt, vette botját, amit az imént elhajított.

— Hány gyertyád van? — kérdi szigorúan.

— Nyolc, uint máskor, — feleji Basche reszketve.

— Egyet tégy félrel!

Basche nem mozdul.

— Egyet tégy félrel! — parancsolja szigorúan nagyanya.

Basche reszket és nem mozdul.

Az öreg asszony odamegy az asztalhoz, felnyitja a csomagot, kivesz belőle egy gyertyát, a többit megint begyngyölitli a papírosba és odanyomja Basche kezébe.

— Gyere!

Basche automatikusan utánamegy. Mind a ketten elfelejtették bezárni maguk mögött az ajtót.

Basche már nem tudja hogy jutott el a templomba az előimádkozó állványához.

— Gyujtsd meg egyenként a gyertyákat és mondj mindent utánam. Mondd: anya éljen és adjon Isten neki jó egészséget.

Basche úgy reszket mintha láza lenne. Mäskor az első gyertyát mindig apáért szokta meggyújtani.

— Mondd tovább! — kiált nagyanya.

Basche megismétli, amit nagyanya mond.

— Mondd, Chaim éljen és adja isten hogy jó zsidó váljék belőle.

Basche még jobban reszket, már nem hallja apja nevét.

Összerogynak a lábai, kicsiny szíve megdobban, halántékában nagy kalapácsolás megy végbe, szemei égnek.

A nagyanya nem kegyelmez, egyre hangosabban követeli.

— Beszélj, beszélj, beszélj!

— Miért — kérdi szepegye a leány — miért nem gyujthatom meg apa gyertyáját?

— Már az utolsó gyertyánál tartanak.

— Mondd: Szórnak adjon Isten egész séget — kiáltja nagyanya.

Nem — ezt nem fogja mondani.

— Hol marad apa?

— Ne törődj vele, csak mondd, mondd, amit diktálok, — kiált egyre szigorúabban nagyanya.

Basche azonban nem akarja utána mondani. Az utolsó gyertya kell, hogy apáé legyen. Es már kezdi:

Apa...

— Csönd — kiált magánkívül nagyanya csönd legyen! Apád nem zsidó már! Rá vezettek az ügyvédek listájára.

(Oroszországban ugyanis a novella írá sákor zsidók csak abban az esetben lehetnek ügyvédek, ha vallásukat elhagyták).

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Kedden este egyegyed 9 órakor: Csikágói hercegnő. (4-edszer. Napibérlet 35. szám C. Sorozatszám: 343.)

Szerdán este egyegyed 9 órakor: Csikágói hercegnő. (5-ödször. Napibérlet 36. szám. A. Sorozatszám: 344.)

Csütörtök este fél 9 órakor: Nebántavirág. (Operettreprez. Uj szereposztással s új betanulással. Napibérlet 36. szám. B. Sorozatszám: 345.)

Péntek este fél 9 órakor: Leányvásár. (Operettreprez. Király Ernő vendégjátékával. Napibérlet 36. szám. Sorozatszám 346.)

Szombat délután fél 5 órakor: Az utolsó Verebély-lány. (Operettújdonosság. Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám 347.)

Szombat este fél 9 órakor: Varázskerिंगő. (Operettreprez. Király Ernő vendégjátékával. Napibérlet 37. szám. A. Sorozatszám: 348.)

Vasárnap délután 3 órakor: Tatárjárás. (Király Ernő bucsufőlépése. Leszállított helyárrakkal. Sorozatszám: 349.)

Vasárnap délután 6 órakor: A Csikágói hercegnő. (Operettújdonosság, 6-odszor Rendes helyárrakkal. Sorozatszám 350.)

Vasárnap este 9 órakor: Anyos Laci, a nótakirály dalestje. (Bérletszünetben. Rendes estj helyárrakkal, minden áremelés nélkül. Sorozatszám: 351.)

Hétfőn este fél 9 órakor: Zenebona. (Operett-reprez, teljesen új szereposztással, új betanulással. Napibérlet 37. szám. B. Sorozatszám: 352)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Kedd fél 4 órakor: Napoleon.

Szerda fél 4 órakor: Napoleon.

Szerda: Napoleon.

Csütörtök fél 4 órakor: Napoleon

Vasárnap délelőtt 11-kor: Nagy Chaplin és Malec-matiné 15 és 10 lejes helyárrakkal. I. a kölyök. (Charlie Chaplinal 6 felvonásban.) II. Malec mint Sherlock Holmes. (Maleckel a soha nem nevető emberrel. 5. felv.)

Kedden 11-kor: Nagy matiné 15 s 10 lejes helyárrakkal. Istenek, emberek, állatok. Hatalmas filim 8 felv. A vadállatok világából.)

A Nemzeti Színház és a Román Opera heti műsora:

Kedd: A várazló. Dráma-bemutató.

HÖLGYEIM!

Legujabb párisi, wieni modellek. Selyem, bangkok, japán panama, exotikus szalma, Raccello-kalapokat feltűnő olcsó árban árusít az

„IDEAL“ kalapüzlet Cluj, R. Ferdinand 8. férfi és nőkalapok formálása és tisztítása 48 óra alatt a legzűlésebben gyári árban készülnek.

A színházi iroda közleménye:

Napoleon. Négy és félórás mozi-előadás. A világon alig volt arra példa, hogy valamely színház egy előadás keretében 22 fevonást játsszék le egyfolytában s amellet négy és fél óráig tartó előadás dacára, ne emelje a helyárrakat. A magyar színház most naponként a Napoleon című film-kolosszust mutatja be. ez az óriás ifilmesoda a nagy császár életének minden nagy eseményét bemutatja, a gyermekkortól kezdve a diésőségének hanyatlásáig. A világ legérdekesebb filmje a Napoleon. Huszonkét hatalmas felvonásra oszlik a film. Az előadás mindennap délután félnégy órakor kezdődik s este 8 óráig tart. Helyárrak: legdrágább jegy 40 lej, erkélyülés 30 lej.

Ma este s vasárnap 6 órakor: Csikágói hercegnő. Kálmán Imre új nagyszabásu operettjének, a Csikágói hercegnőnek ma este lesz a negyedik, holnap este az ötödik és vasárnap délután 6 órakor a hatodik előadása.

Király Ernő a Leányvásárban és Varázskerिंगőben. Két olyan szerepét fogja játszani ezen a héten Király Ernő, s melyet sok év óta nem játszott Kolozvárott. Pénteken este a Leányvásárban, szombaton este pedig a Varázskerिंगőben.

Rádió műsor

Idő: közep európai

Kedd, április 16. Budapest. 9.15: Katonazenkari hangv. 12.05: Gramofonzene. 16: Mesedélután. 17.10: Történelmi felolvasás. 17.40: Zenekari hangv. Uj operettek. 18.30: Mit üzen a rádió? 19: „Faust“. Operaközv. 22.30: Hírek. Utána cigányzene. Bécs. 16: Hangverseny. 21: Egy vigiáték előadása. Utána könyvnyű zene. Breslau. 20.15: Eigsler est. Brünn. 35: Enek hangv. 21: Radio kvartett. 22.20: Kávéházi zene. Frankfurt. 20.15: A Rigoletto előadása gramofonon. Katowitz. 19: Operaközv. Leipzig. 16.30: Hangv. Operarészletek. 20: Hangverseny. 24: Táncczene. Nápoly. 17: De Martino (sopran) hangv. 20.45: Színházi közv. Prága. 19.05: Katonazen. 20.15: Hangverseny. 22.20: Kávéházi zene. Róma. 20.45: Egy opera közv.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Ap óhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej.

Palesztinai legfinomabb szubor מין מין megrendelhető a „Safuth“ zsidó könyvkereskedés útján. Cluj, P. Mihai Viteazul 39. szám.

Str. Saguna (Bartha Miklós-ucca 14. sz. házban 4 szoba, konyha, komplett lakás, esetleg irodának is, május 1-re kiadó. Triska zongorakár. Telefon 419.

Kitűnő pianó 35.000 lejért eladó. Triska zongorakárakában, Strada Saguna (Bartha M. ucca 14. Telefon 419. szám.

Keresünk vidéki városokban asztalosokat (látogató ügynököket. Cim a kiadóban.

Szentgyház-u. 1. sz. II. 5. alatt új, elegáns, világos női kabát olcsón eladó. 1796

Kereskedelműt végzett fiatalember az összes adminisztrációs teendőket járta és önálló, abszolút mérlegképes könyvelő, magyar, német, román levelező működtető be lépésre állást keres. Megkereséseket „Elsőrendű munkaerő“ jelleggel Rudolf Mossehoz Cluj. 1790

Erettségizett 30 éves fiatalember, 8 évi kereskedői gyakorlattal, soffőr és villanyszerelői vizsgáival, bármilyen megélhetést biztosító állást elfoglalna. Cim a kiadóban.

Iparvállalat, 6 éve feun álló, jelenleg is teljes üzemben, Erdélyben, Bukovinában, a Regátban es Beszarábiában legjobban bevezetve, stabil engross vevőkörrel, gyártmányával egyedülálló az országban, megyeszékhelyen, családi körülmények miatt eladó. Igényelt tőke 5-600.000 lej. Csakis komoly megkereséseket „Országban egyedül!“ jelleggel alatti az Uj Kelet kiadóhivatala továbbítja. 1795

A bolygó zsidó

Eugen Sue világhírű regénye két hatalmas kötetben — 400 lejért kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban

Tölgy-rönköt,

különböző vastagot, 45 cm-től és vékonyat is, 30 cm-től, tölgyboulest és tölgyfűrészárut, továbbá mindenféle más kemény és puhafa deszkát (készleteket és terméseket) és rönköt állandóan vásárol és elad

„FAGUS“ S. A. DEJ.

SZERKESZTŐ
E. Deák
MAGYAR NYELV
S. B.
ELŐZETÉS
Rendező
Nagyecse
Egy óra

X évfolya

1929 Ápr.

• 689

Osztály és já

Az esetleges látt előszeretettel vette a szerdára kísértésesen gazdasági tehát erkölcsi szilárd társad. vagyonfőnökség lyok körében zárdiári. A zisek idején is nők mindig voltak s Montec hazárdjáték n olyan milliók melésbe és megosztani a munkaaikalm.

A különböző tékok ugyancs vadász-osztóne oly veszedelmé között, mint a klubok tulajde tékos néha ny zárdór előbb- vagy erkölcsil. Mindezt tu tól el bennm déssel a korm szerint meg a konstancai jai hogy hir szer meg a hazárd földön herdá. Nagyon félő a kaszinó megn fesszionista rejtékeből öss urai fogjak hisztérikus is labilis idegzet akik idegen fognak kocká szítván, a rev mégre marcan janak. Jóllehe tékkaszinó pinkapénzek mekhez jutt nemcsak mi kinttel lenn testi, lelki és

A gazdaság mindegy, ho gyonfőnökségei szetrájza, s lanak arra, kék és bolond esábitó félvilág hágyanak ny gokat tehát hogy játéks gakra való a elegítsék ki, mesebb és so földön tehetik

Természetes utkozik az gyon is idész sorsjátékai szervezését, tudunk helyes ha a kormán szazalékosan sorsjátékai egésztenziák mátt egyetlen szaflesnek n ronditi meg.